

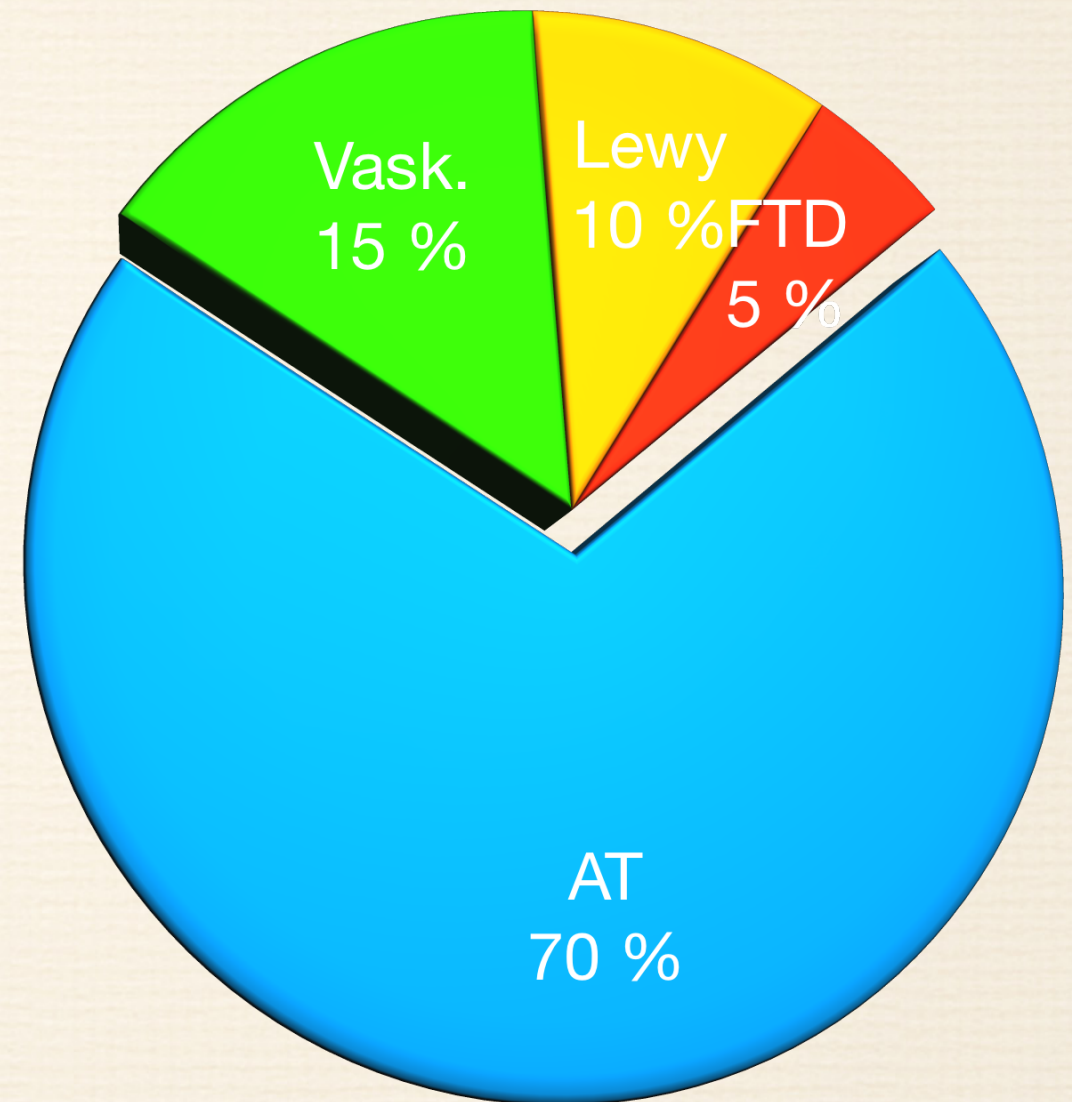
Alzheimerin tauti

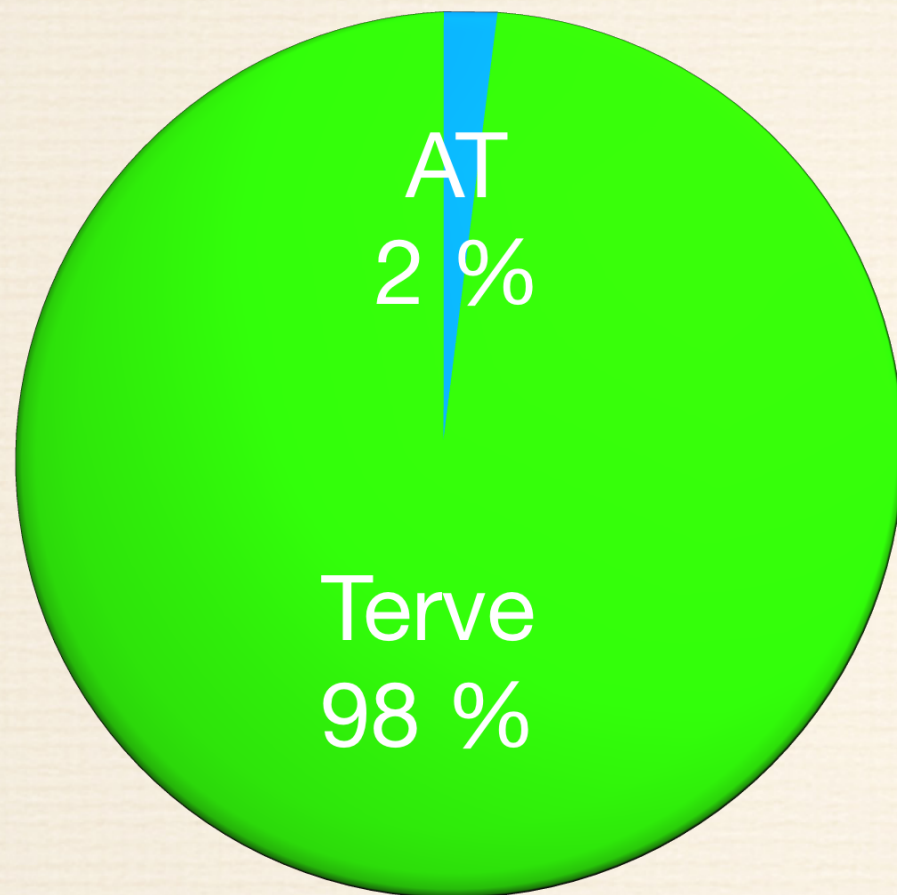
Arvo Haapanen
Lääketieteen lisensiaatti
Geriatriaan erikoistuvallääkäri
Pihlajalinna

Alzheimerin tauti on yleisin muistisairaus

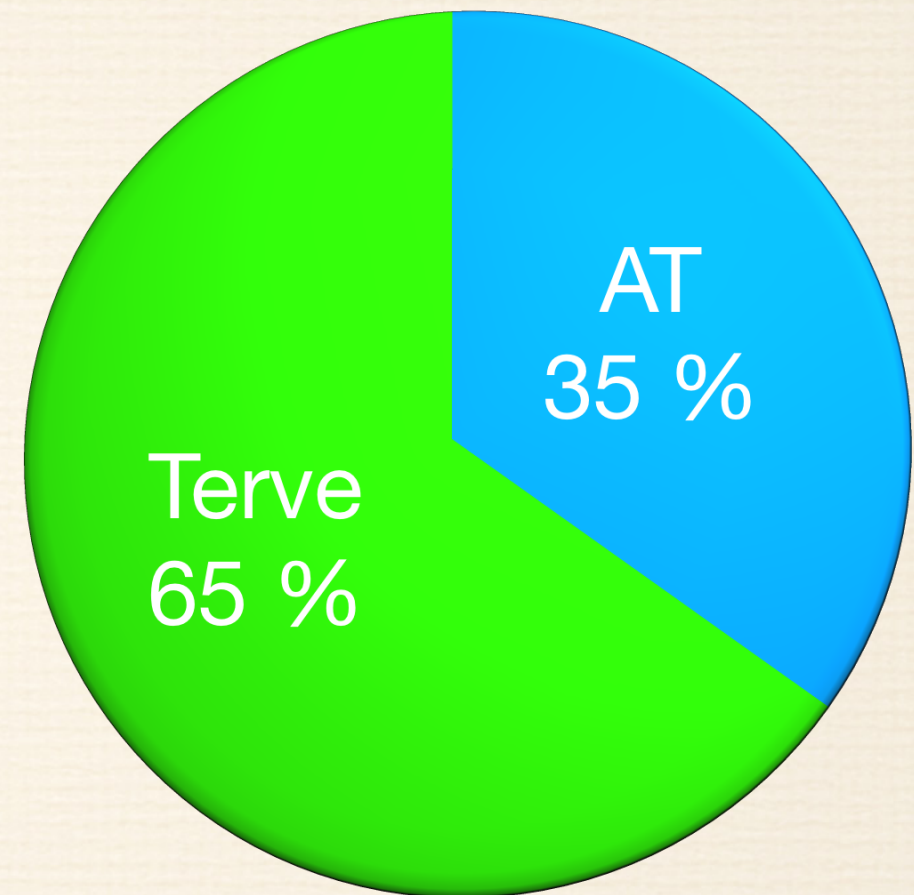
- ❖ AT = Alzheimerin tauti
- ❖ Vask. = Vaskulaarinen muistisairaus
- ❖ Lewy = Lewyn kappaletauti
- ❖ FTD = Frontotemporaalidementia

Alzheimerin tauti lisääntyy iänmyötä

❖ 65 vuotiailla

❖ 85 vuotiailla

Alzheimerin taudin riskitekijöitä

- ❖ Perintötekijät
- ❖ Elämäntavat (tupakointi, alkoholi, liikkumattomuus, epäterveellinen ruokavalio)
- ❖ Muut sairaudet (verenpaine, sokeritauti, korkea kolesteroli)
- ❖ Masennus ja eristäytyminen sosiaalisista verkostoista
- ❖ Alhainen koulutus

Alzheimerin taudilta suojaavia tekijöitä

- ❖ Terveellinen ruokavalio (perinteinen suomalainen ruokavalio, välimerellinen ruokavalio)
- ❖ Säännöllinen liikunta (voimaharjoittelu ja kuntoliikunta)
- ❖ Sydän- ja verisuonisairauksien tarkka hoito
- ❖ Aivojen käyttö ja koulutus
- ❖ Sosiaaliset kontakti
- ❖ FINGER -tutkimuksessa on osoitettu, että ravitsemuksen, liikunnan, muistiharjoittelun ja sydän-, sekä verisuonitautien tarkan hoidon yhdistelmällä voidaan vähentää jopa 40% muistitoimintojen heikkenemisestä

Taudin toteaminen

- ❖ Potilaan tai omaisen huoli muistista
- ❖ Muistin etenevä heikkeneminen
- ❖ Esitietojen perusteella Alzheimerin tautiin sopiva oirekuva
- ❖ Alzheimerin tautiin sopiva muistitutkimuslöydös
 - ❖ Neuropsykologinen tutkimus tai kevyempi muistitutkimus (CERAD)
- ❖ Aivojen magneettikuvissa sopivat muutokset
- ❖ Muut syyt on poissuljettu riittävän laajasti

Alzheimerin taudin muistioire

- ❖ Lähimuisti heikentyminen
 - ❖ Muistin apuvälineiden lisääntyvä käyttö, samojen asioiden kysely, toistaminen
- ❖ Uuden oppimisen vaikeus
 - ❖ esim. uuden TV kaukosäätimen oppiminen, älylaitteen käytön vaikeus
- ❖ Eksyminen tutussa ympäristössä
- ❖ Huom! Vanhat asiat voivat olla hyvinkin selvästi muistissa

Alzheimerin taudin käytösoireet

- ❖ Mielialan muutokset
 - ❖ Masennus, ärtyisyys, apatia ja harvemmin euforia
- ❖ Vuorokausirytmin häiriöt
- ❖ Vaeltelu, kotoa lähteminen
- ❖ Ajatusharhat
 - ❖ syyttely (esim. tavaroiden kadotessa varastelu), mustasukkaisuus

Alzheimerin taudin muut oireet

- ❖ Eristäytyminen
- ❖ Ruokavalion yksinkertaistuminen ja laihtuminen
- ❖ Hygienian huoltovaikeudet
- ❖ Inkontinenssivaivat

Omahoido

- ❖ Ravitseminen (painonlasku on merkki huonosta hoitotasapainosta)
- ❖ Liikunta, etenkin lihasvoimaharjoittelu
- ❖ Sosiaaliset kontaktit, päivätoiminta
- ❖ Aivojen käyttö, päivänlehti esim.
- ❖ Souvenaid®
 - ❖ Toistaiseksi ainoa valmiste, jonka on osoitettu vähentävän hippokampusten kudostatoa ja aivokammioiden laajenemista

Muistioireen lääkehoito

- ❖ Asetyylikoliiniesteraasin estäjät
 - ❖ Donepetsiili
 - ❖ Rivastigmiini
 - ❖ Galantamiini
- ❖ NMDA reseptorin estäjät
 - ❖ Memantiini
- ❖ Helpottavat muistamista ja voivat vähentää käytösoireita

Käytösoireiden lääkehoito

- ❖ Masennusta voidaan lievittää päivätoiminnalla, mielialalääkkeillä ja vaikeassa tilanteessa sähköhoidolla varsin tehokkaasti
- ❖ Ahdistuneisuutta, ajatus- sekä aistiharhojen voidaan hoitaa neurolepteillä
- ❖ Vuorokausirytmien häiriöitä voidaan hoitaa melatoniilla, väsyttävillä mielialalääkkeillä ja harkiten neurolepteillä
- ❖ Vaelteluun ja muihin toiminnallisiin käytösoireisiin tehoava parhaiten hoidollisen toimet ja ympäristön muokkaaminen harvoin lääkkeet

Sosiaalinen tukiverkko

- ❖ Omaisten panos (omaishoitajuus, muu apu)
- ❖ Kotihoito, päivätoiminta, ateriapalvelu, kauppapalvelu, siivousapu, kuljetuspalvelu
- ❖ Eläkettä saavan hoitotuen tarkoitus on tukea pitkäaikaisesti sairaan eläkkeen saajan jokapäiväistä elämää, toimintakykyä kuntoutusta ja hoitoa
 - ❖ Oman KEELA -hakemuksen lisäksi tarvitaan lääkärin laatima C-lausunto
- ❖ Palveluasuminen
 - ❖ Kunnallisessa palveluasumisessa yleensä vaaditaan, että ensin on kokeiltu maksimaalinen kotihoito
- ❖ valtakirjat, edunvalvonta valtuutus, edunvalvonta

Alzheimerin taudin ennuste

- ❖ Taudin ajatellaan alkavan vuosia ennen sen toteamista
- ❖ Alzheimerin tauti on kuolemaan johtava
- ❖ Elinikä toteamisen jälkeen vaihtelee yksilöllisesti muutamasta vuodesta pariin vuosikymmeneen
- ❖ Souvenaid® -ravintolisä todennäköisesti hidastaa hippokampusten kudostatoa ja aivokammioiden laajenemista. Se saattaa hidastaa taudi etenemistä